

Projektové a činnostní učení v předškolním vzdělávání

Činnostní učení a projektové vzdělávání – srovnání přístupů

METODIKA PRO UČITELE

Barbora Loudová Stralczyňská a Eva Koželuhová (eds.)

Praha 2022

Spolufinancováno z programu Evropské unie Erasmus+

©2022

hlavní editorky: Barbora Loudová Stralczynská, Eva Koželuhová

Kolektiv autorů projektu: Barbora Loudová Stralczynská, Eva Koželuhová, Mária Vargová, Miriam Uhrinová, Zlatica Huľová, Jozef Benyak, Marta Licardo, Nika Golob, Darja Antolin Drešar, Sabina Šinko, Ana Tina Jurgec, Barbora Jašková, Alena Pokorná, Jana Kvitová, Iva Pustková, Pavla Macháčová, Vendula Turnerová, Irena Hanyš Holemá, Tatiana Slotová, Eva Kostíková, Zuzana Šimová

Tato publikace vznikla v rámci projektu „Learning by Doing – Attainment of Basic Competences in ECEC (ABC for kindergartens)” (2020-1-CZ01-KA201-078464).

Tento projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie.

Za obsah publikace (sdělení) odpovídá výlučně autorský tým.
Publikace (sdělení) nereprezentuje názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem.

Vydalo
Nakladatelství Dr. Josef Raabe, s.r.o.
Husinecká 903/10, 130 00 Praha 3
www.raabe.cz, email: raabe@raabe.cz
v roce 2022, 1. vydání.

Grafický návrh, sazba a zlom: Magnus I, s.r.o.

ISBN 978-80-7496-523-4

KOORDINÁTOR PROJEKTU

RAABE

*Společně pro kvalitní
vzdělávání*

PROJEKTOVÍ PARTNEŘI

RAABE

Projektové a činnostní učení
v předškolním vzdělávání

Činnostní učení a projektové
vzdělávání –
srovnání přístupů

METODIKA PRO UČITELE

Kolektiv autorů projektu

Learning by Doing – Attainment of Basic Competences
in ECEC (ABC for Kindergartens)

Spolufinancováno
z programu Evropské unie
Erasmus+

Čerpáno z publikace, která vznikla v rámci projektu „Learning by Doing – Attainment of Basic Competences in ECEC (ABC for kindergartens)” (2020-1-CZ01-KA201-078464).

6. | Činnostní učení a projektové vzdělávání – srovnání přístupů

Autorský tým: Eva Koželuhová, Barbora Loudová Stralczyńská

V předchozích kapitolách byly podrobně představeny vzdělávací strategie, které odpovídají vzdělávacímu přístupu orientovanému na dítě. Přestože obě strategie vycházejí ze stejného principu – sociálního a kognitivního konstruktivismu – a mají mnohé společné, v některých oblastech se liší. Mohou se také vzájemně doplňovat. Z činnostního učení může vzejít vzdělávací projekt, naopak v rámci projektu může učitel využít činnostního učení.

6.1 Příklad kompatibility obou strategií

Využití činnostního učení v projektu

Příkladem je projekt „Žáby“. V rámci projektu děti zkoumaly životní cyklus žáby, její životní podmínky, druhy žab a rozvíjely otázky spojené s touto problematikou. V návaznosti na otázky, jež děti formulovaly, využily učitelky metodu činnostního učení a připravily činnost s mikroskopem, při níž děti zkoumaly vajíčka různých druhů žab. Úkolem bylo zjistit, zda a jak se vajíčka různých druhů žab liší. Svá zjištění děti zaznamenávaly do pozorovacího protokolu a pokoušely se identifikovat shody a rozdíly.

Projekt vytvořený na základě zkušenosti s úlohou realizovanou v rámci využití vzdělávací strategie činnostního učení

Děti pracovaly v rámci rozvoje čtenářské gramotnosti na vzdělávací činnosti připravené učitelem. Hledaly v knize podle ilustrací náměty pro příběhy a následně vymýšlely, o čem všem by příběhy mohly být (činnostní učení). Na základě této aktivity děti projevíly zájem o vytvoření vlastní pohádkové knihy, což vedlo k realizaci projektu „Jak vzniká kniha“.

Pro snazší orientaci přinášíme souhrnnou tabulku, ve které jsou rozdílné charakteristiky vyznačeny.

	Projektové učení	Činnostní učení
Charakteristika strategie	Otevřenost – není předem dán průběh, cíl; výstup projektu se stanoví na počátku, ale v průběhu se může měnit a rozvíjet. Dlouhodobé, postupně se rozvíjející aktivity	Uzavřenost úlohy – je předem dán cíl, průběh i očekávaný výstup. Jednorázové aktivity
Hlavní metody vzdělávání	Slovní – diskuze, brainstorming	Slovní – instrukce
Role pedagoga	Podporuje přemýšlení nad tématem projektu Spolu s dětmi formuluje cíl Pomáhá při realizaci nápadů dětí Připravuje prostředí Společně s dětmi vyhodnocuje výsledek	Připraví činnost Formuluje cíl Volí vzdělávací metody Připravuje prostředí Vyhodnocuje cíl
Role dětí	Aktivní zkoumání Práce podle společně navrženého plánu Hlavní řešitel projektu	Aktivní zkoumání Práce podle pokynů učitele Realizátoři činnosti
Role rodiny a komunity	Může se zapojit do řešení vytyčeného problému (zdroj informací, impulsů, pomoc)	–
Vzdělávací cíl	Identifikován zpětně podle uskutečněných činností	Předem stanovený, formulovaný učitelem

Jak je z tabulky patrné, rozdíly mezi strategiemi existují. Obě však umožňují, aby se děti prostřednictvím vlastní aktivity učily přemýšlení a aby si poznání konstruovaly na základě vlastního objevování. V žádné z nich se nepředávají hotové poznatky. Obě také kladou na učitele odlišné nároky.

U činnostního učení potřebuje učitel velice dobře činnost promyslet a naplánovat, aby dítě mohlo k poznání a zobecnění samostatně dospět. U projektového vzdělávání potřebuje být zase velice flexibilní a reagovat na podněty dětí. Mnohdy může být obtížné dětem do řešení problému nevstupovat a činnost neřídit. Proto je vhodné, aby si učitel obě strategie vyzkoušel a využíval tu, která je pro něj přirozenější.

Pro obě strategie je klíčová také fáze reflexe. Nejde pouze o vyhodnocení, co a do jaké míry se děti naučily ve vztahu k třídnímu a školnímu vzdělávacímu programu. Děti by měly samy dokázat konkretizovat, co jim práce na úloze či projektu přinesla, co se naučily. Právě toto zvědomění procesu a výsledku je důležité pro jejich budoucí učení.